

terno, necnon imperatori Conrado I et comiti Eberhardo ex genere paterno. Scriptor fere æqualis de illo hæc tradit: « Deodericus vir imperatorii generis, ingenii singularis, ad episcopatus cathedram communi omnium acclamatione accessit. » Litteris operam dedit in monasterio sancti Galli sub celebri Keroldo magistro. Fertur dixisse, ubi cognovit ex antiqua traditione primas nominum episcoporum Metensium litteras, metallis magis minusve pretiosis, pro uniuscujusque meritis, scriptas, tanta bona facturum ut sua argento scripta, auro adnotaretur. Sacrum diem Pentecostes exegit an. 965 Aquisgrani in comitatu Ottonis imperatoris et Brunonis archiepiscopi Coloniensis, qui paulo post in morbum lapsus, Remos voluit deportari, ubi de vita cessit, testamentum suum relinquens in manibus Theoderici Metensis et Vicfridi Virdunensis episcoporum, qui ejus funera curarunt. Astitit etiam hoc anno episcoporum conventui Coloniae habito, in quo firmata est fundatio ecclesiae collegiatae sancti Martini Leodiensis. Circa id tempus villam Vigiacum et alia quaedam restituit monasterio sancti Arnulfi. Ecclesiam monasterii de Vergavilla, nuper fundati in honorem beatæ Virginis ac sanctorum apostolorum, dedicavit anno 966. Imperatorem consobrinum secutus in Italiam, illic per triennium versatus est. Hac occasione usus, multas hinc inde reliquias collegit et transferri curavit an. 970 in sancti Vincentii monasterium, quod ipse in illius urbis insula ante biennium extruxerat, et præclaris ædificiis exornaverat. Recepto in eodem sancti Vincentii cœnobio sanctæ Lucie corpore, oratorium ibidem in ejus honorem, statim ædificare cœpit, dedicavitque VII Idus Augusti an. 972, cooperantibus sibi comprovincialibus episcopis, Gerardo Tullensi et Vicfrido Virdunensi. In pago Calvomontensi locum quemdam inter Mosellam et montem vicinum, qui vernacule *Spinal* vocatur, divino famulatu aptum reperiens, monasterium illic construxit ac reliquias sancti Goerici episcopi Metensis transtulit. Suae etiam munificentiae testimonia exhibuit monasteriis sancti Arnulfi et sancti Petri Metensis. Fautor fuit ac tutor Parthenonis de monte sancti Romarici, quo nomine subscripsit cuidam chartæ Gislæ, tunc temporis abbatissæ. Cum multis aliis tam episcopis quam abbatibus ab Ottone II curam accepit restituendæ regularis disciplinæ in monasterio sancti Galli. Factus est an. 976 arbiter una cum Hildebodo Wormatiensi episcopo motæ, super navigatione et usu amnis Hursillæ, controversiæ inter Werinherium Fuldensem et Gozbertum Hersfeldensem abbates. Jura regalia in urbem Metensem, interventu Theophaniæ imperatricis, ab ipso principe accepit anno 977.

A Astitit anno 980 Ingelheimiensi conventui, in quo statutum est ut monasteria Stabulense et Malmundariense coadunata remanerent. Dum rex Otto adversus Græcos et Saracenos in Calabria præliaretur an. 982, Theodericus et Theophania Augusta pugnae eventum Rossanæ præstolabantur, ubi resciverunt exercitum imperialem profligatum fuisse, ipsumque imperatorem natatu salutem quæsisse. Cui opem ferre Theodericus mox properavit. Habita sunt anno 983 Veronæ comitia in quibus Otto II successorem suum renuntiavit Ottonem III, astantibus imperii magnatibus, præsertim Theoderico, qui apud principem gratia plurimum valebat, sanctoribusque ei erat a consiliis. Eodem anno imperatoris ejusdem Romæ defuncti 7 Decembris funeribus interfuit. Perquam promotioni Adalberonis, in Virdunensem episcopum nuper electi, contrarius, gravem habuit controversiam cum Carolo a Francia inferioris Lotharingiæ duce partibus Adalberonis addicto, ad quem epistolam scripsit acerrimam; vicissimque Gerbertus Caroli nomine atrocissimas litteras rescripsit, ut constat ex epistolis Gerberti, cujus duæ aliæ sunt epistolæ ad Theodericum, quem vocat *Diedericum*. Nuncupatur Theodericus *d'Homelant* in litteris Ricuini Tullensis episcopi pro monasterio Spinalensi. Hillinus Trevirensis in confirmatione honorum ejusdem loci eum nominat Theodericum *de Hamolo*, cognominatur etiam *Sixtus*. De vita migravit die 7 Septembris, anno 984, sepultusque est in monasterio sancti Vincentii quod condiderat. Cum post trecentos annos tumulus ejus reseratus fuisset, reperta sunt ejus ornamenta pontificalia integra, ejusque ossa recondita fuerunt in capsam ligneam, quæ in choro exponitur die ejus anniversarii, pro cujus celebratione eadem ornamenta in usum adhibentur.

EPITAPHIUM THEODERICI.

C Hic Deodericus generoso sanguine natus
Regum progenie, nomen habens celebre.
Cæsaris Ottonis tetigit quem linea carnis,
Cujus consiliis jura dedit populis.
Luxit enim mundo ceu sidus lumine pleno,
Actibus eximiis, moribus egregiis.
Unde Mettensem meruit conscendere sedem
Qui rexit digno præsulis officio.
Aulam hanc cœlesti struxit pro munere Regi
Rebus quam miris compsit et innumeris.
Idibus ebdenis Septembris jam revolutis,
Decessus sorte clauditur hoc silice.

RHYTHMI IN HONOREM THEODERICI.

(Ex Sigeberto, in Vita Theoderici, apud Pertz, Monum. Germ. hist., Scrip. tom. IV.)

Deodericus sanguine, moribus,
Claris profecto clarior omnibus,
A rege clarebat secundus,
Vix alicui sub eo secundus,
Hic consobrinus Cæsaris inclyti
Hærebat illi militiæ et domi,
Regni ferens partes secundas,
Cæsaris alleviansque curas.

PATROL. CXXXVII.

D Regni per illum cuncta negotia,
Et jura stabant ecclesiastica.
Miles, senatus, regis aula
Suspiciebat ad ejus ora.
Rex Otto clavo dum moderaminis
Res fluctuantes Italiæ nimis
Per jura tranquillare pacis
Tentat ubique, malis remotis,

Et hic erat, hic multus et intimus,
Ad os, ad aures, cor quoque Cæsaris.
Per hunc placebat qui placebat:
Hoc sine vix aliquis valebat.

Hac præminentem magnificentia
Omnes honorant munificentia,
Facti per illum gratiosi,
Ut sua vota queant mereri.

Qui non avare sed cupidus pie
Hoc exigebat quod foret utile,

A Notaque culpæ quod careret
Quod sibi spem veniæ pararet.

Nam vestra sancti corpora martyres,
Quærebat hujus sancta viri fides,
Translata qualicumque cura,
Ut reverenter haberet illa.

Gaudebat hoc urbs Metis episcopo,
Fidens in ejus præsidio duplo,
Pollens per ejus sanctitatem
Tutaque per generositatem.

EPITAPHIUM EVRARDI COMITIS

AUCTORE THEODERICO.

(Ex Sigeberto in Vita Theod. apud Pertz ubi supra.)

Anno Dominicæ incarnationis 978 Deodericus hu- B
milis præsul, ab ipsis parietinis hujus loci constru-
ctor, pio studio Everardum fratrualem sibi, quoad
vivere datum est unicum amorem, orthodoxis re-
gique sanguinis parentibus clarum, ipsosque egre-
gia indole puerilis gratiæ repromittentem, ac semet
genti patriæque suæ in spem maximam ab ipsis cu-
nis dulci affectu educatum, immatura falce mortis
vixdum decennem abscisum, luctu plebis patrum-
que inmodico charum pignus silici sub humana
sorte IV Non. Septembris mandavit.

Item epitaphium.

Non est dampnosa mors justi, set preciosa,
Ante Dei faciem semper habendo diem.
Ipse dies plenus, lucenti sole serenus,
Est sine nocte dies et sine fine quies.

Hac requie lætus, lucisque levamine fretus,
Evrardus maneat, cernere quo valeat
Regem regnantem, regnantum regna regentem,
Christum, quem coluit, vivere dum potuit.
Is puer insignis viventem flore decennis
Ornans mundicia quæque sui studia,
Transiit e mundo Septembris sole secundo.
Lector dic tandem: Pace quiescat! amen.

Item epitaphium ejusdem comitis Everardi.

Clauditur hac tumba pridem sine felle columba,
Infans Evrardus, nobilis atque pius,
Sanguine magnifici generosus Deoderici
Præsulis, ex cujus fratre fuit genitus.
Crastina Septembris lux his fuit ultima membris.
C Christe tuam requiem da sibi teque diem!

INVENTIO SANCTORUM

A domno Theoderico episcopo Metensi repertorum atque ad civitatem Metensem translatorum

(Apud Acherium Spicil. vet. edit. tom. IV.)

Anno Incarnationis Dominicæ 870 magno et glo- D
riosissimo Cæsare Augusto Ottone, cum æquivoco
suo admirabilis indolis adolescente filio æque Au-
gusto, simulque magnarum virtutum conjuge Ade-
lheide, qua nihil unquam justius, mansuetius, pru-
dentius, nec magis pium quidquam potuit esse, Ita-
liæ scepra pio justoque moderamine pacifice ac
solide usque in fines Calabriæ gubernantibus, dom-
nus venerabilis sanctæ Metis episcopus Theoderi-
cus, ipsi magnifico imperatori sanguine ac mira di-
lectione atque familiaritate conjunctus, cujusque
consultu pro mira sapientiæ prerogativa, cuncta

Palatina agebantur negotia: in eadem Italica expe-
ditione constitutus, in qua triennium fere militavit;
dum divino præcipue cultu deditus, quæque ad ho-
norem decoremque seu munimentum suæ sanctæ
sedis, certatim exquireret, et efficaciter votis ejus
cuncta suppeterent, corporum sanctorum maximam
copiam ex diversis Italiæ locis, divina se gratia
adjuvante, collectam, digno se cultu atque honore
alibi præstantius veneranda, eidem suæ sanctæ sedi
Metensi invehere studuit.

De sancto Elpidio.

Horum primum sanctum et venerabilem Christi